

vértézzétek fel magatokat,¹ mert a Pokol tornácán járunk.² Legyetek éberek és bátrak.”

24.) Az izzó hegy³

Egy másik nap a Kovácsok Szigetétől nem messze északnak egy magas hegy látványa tárult a szerzetesek elé. A felhők közül bukkant elő, és csúcsa igencsak füstölgött. Egy hirtelen jött szellőkés a part felé sodorta bárkájukat, míg a szárazföld közelében a szél le nem csendesedett, és a bárka meg nem

¹ „*Milites Christi*” Ef 6,10-20. Ószövetségi előképei: Bölcs 5,17-20; Iz 59,15-20.

² „...*sumus in confinibus infernorum*.” A *Navigatio* keletkezése idején a Purgatórium képzeletében még a kikristályosodás folyamatában volt. Ld. Jacques Le Goff: *The Birth of Purgatory*. (Transl. by Arthur Goldhammer. Aldershot: Scolar Press, 1990). Egy köztes túlvilág=Pokol tornáca, ahonnan a megtisztulás után még a mennyország felé is van út, korai teológiai megalapozása Tertullian, Szent Ágoston és főként Nagy Szent Gergely (*Dialogues* - Migne, PL 77, 130-432. o.) nevéhez fűződik.

³ Ezt a hegyet szokták a Hekklával, illetve Tenerife szigetével azonosítani (Selmer, 1959, 90. o.). Talán a vulkán lávája nyelte el a szerzetest. A gonosz lelkeket „elfogyasztó” tüzes hegyet ld. még pl. egy másik ír látomásirodalmi alkotásban, Tnugdál lovag látomásában: „Egy tó vagyon a pokolban... ott ül egy besnye, kinek vagyon két lába és két szárnya, hosszú nyaka, vasorra, vaskörmei, kinek szájából olthatatlan láng jő ki. Ez lelköket láttatik vala enni, kik öneki gyomrában az kinnak miatta semmivé lesznek vala.” Tar Lőrinc pokoljárása. Középkori magyar víziók. (Budapest: Szépirodalmi Kiadó, 1985), 288. o. A Pokol vízióival kapcsolatban ld. Gurevics, i.m. 188-261. o.; illetve Peter Dinzlacher: *Vision und Visionsliteratur im Mittelalter. Monographien zur Geschichte des Mittelalters*, 23. (Stuttgart: Anton Hiersemann, 1981), 90-105. o. A vulkán pokoli mivoltára az Etna esetében már Sevillai Izidor is utalt: „*Mons Aethna ex igne et sulphure dictus; unde et Gehenna*.” (*Etymologies*, XIV./8,14, i.m., 142. o.

állt. A szikla magasan az ég felé meredt, alig lehetett látni a csúcsát. Szénfekete volt, az oldala pedig szokatlanul meredeken, falként lejtett a tengerbe.

A testvérek monostorából Szent Brendand önként követő három szerzetes közül az egyetlen, aki még mindig a testvérekkel utazott, most kiugrott a bárkából, és a szikla lábához igyekezett. Egyszer csak felkiáltott: „Óh, jaj nekem, Atyám, elragadnak tőletek és nincsen erőm, hogy visszamenjek hozzátok.” A testvérek rögvest elkormányozták a bárkát a sziget közeléből, és Istenhez fohászkoztak: „Irgalmazz nekünk Urunk, irgalmazz nekünk!” A tiszteletreméltó atya és társai látták, hogy a démonok sokasága miként ragadta el azt a szerencsétlent, hogy megkínozza, és miként vonszolták a démonok maguk közé a tűzbe. Szent Brendan szánakozva így szólt: „Jaj neked fiam, hogy életeddel kiérdemelt végzeted utolért.”

Ísmét kedvező szél támadt, amely bárkájukat dél felé kormányozta. Amikor távolabbról visszatekintettek a szigetre láthatták, hogy a hegycsúcson nem füstben áll, hanem lángokat lövell a mennybolt felé, és mintha ugyanazon lángokat a hegy egyidejűleg önmagára lövellné, visszaszívta őket tulajdon gyomrába. A hegy, csúcsától egészen le a tengerig, úgy nézett ki, mint egy hatalmas halotti máglya.

25.) Szerencsétlen Júdás¹

Szent Brendan már hét napja hajózott dél felé, amikor a tengerben egy úszó tárgy körvonalai rajzolódtak ki. Messziről úgy látszott, mintha egy ember ülne egy kőszikla tetején, előtte két kicsiny vasvilla ágai közé köpeny-nagyságú lepel függesztve. Ezt az úszó tárgyat úgy dobálták a hullámok, akár egy forgószelebe került kis bárkát. A testvérek közül néhányan azt állították, hogy madár, mások bárkának vélték. Amikor Isten embere meghallotta, hogy egymás közt ezt vitatják, közbeszólt: „Fejezzétek be a perlekedést, és kormányozzátok melléje a bárkát.”

Amikor Isten embere közelebb hajózott, a tenger hullámai, mintegy kört vonva a tárgy köré, bizonyos távolságban tartották a bárkát. Bozontos és csunya emberre leltek ott, aki egy szikladarab tetején kuporgott. Ahogy a hullá-

---

¹A motívum, hogy az elátkozott lelkek bizonyos napokon enyhülést nyernek a pokol kínzatásaitól már a IV. században megjelenik a keresztény irodalomban. A Pál apostol látomása (feltételezett szerzője egyiptomi, III. század körül) című műben „Szent Pál közbenjárására vasárnaponként felmentik a bűnösöket a síron túli szenvedések alól.” (Gurevics, i.m., 233. o.) Az egyház hivatalos tanítása nem fogadja el a túlvilági látomások „*infelicissimus Judas*”-típusú történeteit. A Júdás történettel kapcsolatban ld. Peter Dinzelbacher: *Judastraditionen. Raabser Marchen-Reihe 2.* (Wien, 1977).